

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 22134/11

Serpil SARI /Türkiye

Başkan,

Ledi Bianku,

Hâkimler,

Jon Fridrik Kjølbro,

Ivana Jelić,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 18 Aralık 2018 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Yukarıda anılan 28 Temmuz 2010 tarihli başvuruyu göz önüne alarak,

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuran tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak,

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuran Serpil Sarı 1963 doğumlu bir Türk vatandaşıydı ve Ankara'da ikamet ediyordu. Başvuran, Mahkeme önünde, Ankara Barosuna bağlı Avukat S. Bilal tarafından temsil edilmiştir. Sarı, 21 Mart 2012 tarihinde vefat etmiş ve kızı Duygu Bozdağ, onun yerine başvuruyu takip etme niyetinde olduğu konusunda Mahkemeyi bilgilendirmiştir. Pratik nedenlerden dolayı, artık kızı başvuran olarak kabul edilmesine rağmen bu kararda Serpil Sarı “başvuran” olarak anılmaya devam edecektir (bk. *Dalban/Romanya* [BD], no. 28114/95, § 1, AİHM 1999-VI, ve *Çakar/Türkiye*, no. 42741/98, § 2, 23 Ekim 2003).

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”), kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3. Dava konusu olaylar, taraflarca ileri sürüldüğü şekliyle ve kendileri tarafından ibraz edilen belgelerden anlaşıldığı kadarıyla, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Başvuran, 9 Eylül 1995 tarihinde, dört aylık hamile iken hastaneye yatırılmıştır.

5. Operasyon sırasında kendisine komaya girmesine neden olan bir ilaç verilmiştir.

6. Başvuran, 6 Mayıs 1996 tarihinde hastaneden taburcu olmuştur. Başvuran, Mart 2012 tarihinde vefatına kadar bitkisel hayatta kalmıştır.

7. Başvuran, 25 Mart 1998 tarihinde vesayet altına alınmış ve babası vasisi tayin edilmiştir.

8. Başvuranın yakınları, yani babası, eski eşi ve iki kızı, 26 Kasım 1998 tarihinde, kendi adlarına ve başvuran yerine, hastaneye, sahibine ve müdürüne ve ayrıca operasyonu yapan doktora ve ona yardımcı olan

hemşireye karşı tazminat davası açmıştır. Maddi tazminat ve bir miktar manevi tazminat olarak 110.142,00 TL talep etmişlerdir.

9. İlk derece mahkemesi, uğranılan maddi zarar miktarının belirlenmesine yönelik bir bilirkişi incelemesi yapılmasına karar vermiştir. Bilirkişi kurulu, 8 Kasım 2005 tarihli raporunda, maddi tazminat miktarını 242.114,98 Türk lirası (TL) olarak hesaplamıştır.

10. Başvuranın yakınları, 16 Aralık 2005 tarihinde, bilirkişi raporu ışığında ilk maddi tazminat taleplerinin miktarını “ıslah” adlı bir usul yoluyla 132.972,98 TL daha artırmak için ilk derece mahkemesinden izin talep etmiştir.

11. Davalılar, 2 Ocak 2006 tarihinde, talebe yönelik değişikliğin zaman aşımı süresinin dolmasından sonra yapıldığını öne sürerek söz konusu değişikliğe itiraz etmişlerdir.

12. Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi, 12 Temmuz 2006 tarihinde, başvuranın yakınlarının talebini kabul etmiş ve davalıların itirazını reddetmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu mahkeme, başvuranın yakınlarına talep ettikleri toplam maddi tazminat tutarı olan 242.114,98 TL'nin ve belirli bir miktar manevi tazminatın ödenmesine hükmetmiştir.

13. Davalılar, belirtilmeyen bir tarihte, talep miktarının zaman aşımı süresinin dolmasından sonra artırıldığı itirazlarını yineleyerek Yargıtay'a temyiz başvurusunda bulunmuşlardır.

14. Yargıtay, 19 Nisan 2007 tarihinde, davalıların yapmış olduğu temyiz başvurusunu kabul etmiştir. Yargıtay, başvuran ve davalılar arasındaki yasal ilişkiyi vekâlet sözleşmesi olarak nitelendirmiş ve vekâlet sözleşmesi kapsamındaki taleplerin beş yıllık zaman aşımı süresine tabi olduğunu kaydetmiştir. Bu doğrultuda, Yargıtay, talebe yönelik değişikliğin, başvuranın uğradığı kaybın belirgin hale geldiği son tarih olan hastaneden taburcu olması tarihinden itibaren beş yılı aşkın bir süre sonra yapıldığı sonucuna varmıştır. Dolayısıyla, Yargıtay, Ankara Hukuk Mahkemesinin kararını kısmen bozmuştur.

15. Davanın Ankara Hukuk Mahkemesine geri gönderilmesinden sonra gerçekleşen 9 Nisan 2008 tarihli duruşmada, başvuranın yakınları mahkemeden Yargıtay'ın kararına uymasını talep etmişlerdir. Aynı tarihte verilen ara kararla mahkeme, Yargıtay'ın kararına uymaya karar vermiştir.

16. Daha sonra, 13 Mayıs 2008 tarihinde, Asliye Hukuk Mahkemesi, yargılamalar sırasında ıslah yoluyla yapılan ilave tazminat talebinin zaman aşımına uğradığına karar vermiştir. Bu nedenle, Asliye Hukuk Mahkemesi, başvuranın yakınlarına ödenmesine hükmedilen maddi tazminat miktarını onların ilk taleplerine karşılık gelen 110.142,00 TL'ye düşürmüştür.

17. Başvuranın yakınları, Asliye Hukuk Mahkemesinin 13 Mayıs 2008 tarihli kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmamışlardır. Başvuranın yakınları, 25 Haziran 2008 tarihinde, davalılar tarafından yapılan temyiz başvurusuna yanıt sunmuşlardır. Başvuranın yakınları dilekçelerinde Yargıtay'dan ilk derece mahkemesi tarafından hükmedilen maddi tazminatı onamasını talep etmişlerdir.

18. Yargıtay 27 Ocak 2009 tarihinde ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır.

19. Yargıtay 18 Mart 2010 tarihinde davalıların düzeltme talebini reddetmiş ve sonuç olarak, ilk derece mahkemesinin kararı kesinleşmiştir.

B. İlgili İç Hukuk

20. Söz konusu zamanda yürürlükte olan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ("1086 sayılı Kanun") hukuk yargılamalarında davacılara dava açtıklarında ilave tazminat haklarını açıkça saklı tutmaları ve yasal süre sınırı içerisinde değişik talebinde bulunmaları şartıyla, ıslah adı verilen bir usul yoluyla, bir defaya mahsus olarak, ilk taleplerinin miktarının yeniden değerlendirilmesi talebinde bulunabilmelerine imkân vermiştir (bk. ayrıca, *Akın ve Diğerleri/Türkiye* (k.k.), no. 27747/02, §§ 18-20, 29 Ocak 2008).

21. Bir doktor ve hastası arasındaki yasal ilişki, istisnai durumlar hariç olmak üzere, Türk hukuku uyarınca bir vekâlet sözleşmesi olarak

nitelendirilmektedir. Söz konusu zamanda yürürlükte olan Borçlar Kanunu'na göre, vekâlet sözleşmelerinden kaynaklanan ihtilaflar, temerrüde düşmeyen tarafın kaybın varlığından haberdar olduğu tarih olan, talebin “vadesinin dolduğu” zaman işlemeye başlayan beş yıllık bir zaman aşımı süresine tabiydi.

22. Türk medeni usul hukuku kapsamındaki temel ilkelere birisi, hâkimlerin tarafların talepleriyle bağlı olmaları ve taraflarca talep edilen miktardan daha fazlasına hükmedemeyecekleridir. Bu ilke, 1086 sayılı Kanun'un 74. maddesinde öngörülmüştür. İlgili madde aşağıdaki gibidir:

Madde 74

“(…) hakim her iki tarafın iddia ve müdafaalarıyla mukayyet olup ondan fazlasına veya başka bir şeye hüküm veremez (…)”

23. 1086 sayılı Kanun, ayrıca, ilk derece mahkemesinin kararının Yargıtay tarafından bozulması durumunda bu mahkeme tarafından izlenecek usulü açıklamıştır. İlgili madde aşağıdaki gibidir:

Madde 429

“Yargıtay ilgili dairesi temyiz edilen kararı bozarsa, davayı, kararı vermiş olan mahkemeye veya uygun göreceği diğer bir mahkemeye gönderir..

O mahkeme, (...), kendiliğinden tarafları duruşmaya davet edip dinledikten sonra, Yargıtay'ın bozma kararına uyulup uyulmayacağına karar verir.

Mahkeme eski kararında direnirse, (...), direnme kararının temyizi halinde temyiz incelemesi, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca yapılır.”

ŞİKÂYETLER

24. Başvuran, Sözleşme'nin 6 ve 8. maddeleri ve Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca, talebe yönelik değişikliğin zaman aşımı süresinin dolmasından dolayı reddedilmesinin kendisinin tedavisindeki ihmal yüzünden uğradığı kayıpları tam olarak gidermesini önlediğinden şikâyetçi olmuştur.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

25. Başvuran, Sözleşme'nin 6 ve 8. maddeleri ve Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca, ulusal mahkemelerin, talebinin bir bölümünü zaman aşımına uğraması nedeniyle reddetmesi sebebiyle kendisine uğradığı zararlara yönelik yeterince tazminat ödenmesine hükmedilmediğinden şikâyetçi olmuştur.

26. Başvuranın şikâyetlerinin kabul edilebilirliğine ilişkin olarak Hükümet birtakım itirazlarda bulunmuştur.

27. Hükümet, ilk olarak, başvuranın 21 Mart 2012 tarihinde vefat ettiğini belirtmiştir. Hükümet, başvuranın ölümü üzerine, başvuranın babasının, başvuranın vasisi statüsünü kaybettiğini iddia etmiştir. Hükümet, başvuranın mirasçılarının, başvuranın ölümü konusunda Mahkemeyi bilgilendirmediğini ve hiçbir mirasçısının onun adına yargılamaları sürdürme isteklerini ifade etmediğini ve dolayısıyla, başvurunun Mahkemenin kaydından düşürülmesi gerektiğini eklemiştir.

28. İkinci olarak, Hükümet, başvuranın iç hukuk yollarını tüketmemiş olduğunu savunmuştur. Hükümet, davanın Ankara Hukuk Mahkemesine geri gönderilmesinden sonra, başvuranın söz konusu mahkemeden, Yargıtay'ın 19 Nisan 2007 tarihli kararına uyması talebinde bulunduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca, başvuran, 13 Mayıs 2008 tarihli mahkeme kararını temyiz etmek yerine, sadece, davalılar tarafından yapılan temyiz başvurusuna cevap olarak bir dilekçe sunmuştur.

29. Son olarak, Hükümet, başvurunun zaman aşımı süresi dolduktan sonra yapıldığını iddia etmiştir. Hükümetin kanaatine göre, Yargıtay'ın 27 Ocak 2009 tarihinde verdiği ve başvurana 3 Mart 2009 tarihinde tebliğ edilen kararı, başvuranın bu kararın düzeltilmesi talebinde bulunmaması nedeniyle nihai mahkeme kararıydı. Bu nedenle, Hükümet, başvurunun nihai mahkeme kararının tebliğ tarihinden itibaren altı ayı aşkın bir süre sonra yapıldığını belirtmiştir.

30. Başvuran, Hükümetin ilk itirazlarına yanıt vermemiş, ancak başvurunun esas yönünden incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

31. Mahkeme, 5 Haziran 2017 tarihinde, başvuranın avukatının, başvuranın kızının başvuruyu sürdürme niyetinde olduğunu belirttiği konusunda Mahkemeyi bilgilendirdiğini kaydetmektedir. Mahkeme, başvuranın yargılamalar sırasında vefat ettiği bazı davalarda, başvuranın mirasçılarının veya yakın aile üyelerinin Mahkeme önünde yargılamaları takip etme isteklerini belirten ifadelerini dikkate aldığını yinelemektedir. Mahkeme, somut davada, başvuranın kızının buna yönelik isteğini açıkça belirtmesinin yanı sıra, Mahkemenin karar vermesi konusunda yeterli bir meşru çıkarı bulunduğu kanaatindedir (bk. daha fazla atıfla birlikte *Malhous/Çek Cumhuriyeti* (k.k.) [BD], no. 33071/96, AİHM 2000-XII).

32. Dolayısıyla, Mahkeme, Hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair ilk itirazını incelemeye devam edecektir.

33. Mahkeme, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesinde atıfta bulunulan iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının, başvuranların ilk olarak, iddia edilen ihlallere yönelik tazmin elde edebilmelerini sağlamak için iç hukuk sisteminde mevcut ve yeterli olan hukuk yollarını kullanmalarını zorunlu kıldığını yinelemektedir. Hukuk yollarının varlığı, hem teoride hem de pratikte yeterince net olmalıdır. Aksi halde, hukuk yolları, gerekli erişilebilirlik ve etkililikten yoksun olacaktır (bk. *Akdıvar ve Diğerleri/Türkiye*, 16 Eylül 1996, § 65, Karar ve Hükümler Derlemesi 1996-IV). Mahkeme, kuralın mantığının, öncelikle mahkemeler olmak üzere ulusal makamlara iddia edilen Sözleşme ihlallerini önleme veya düzeltme fırsatı tanımak olduğunu vurgulamıştır (bk. *Selmouni/Fransa* [BD], no. 25803/94, § 74, AİHM 1999-V). Mahkeme, bu bağlamda, açıkça faydasız olmayan belirli bir hukuk yolunun başarı ihtimaline dair salt şüphelerin varlığının, iç hukuk yollarının tüketilmemesinin geçerli bir nedeni olmadığını yinelemektedir (bk. yukarıda anılan *Akdıvar ve Diğerleri*, § 71).

34. Mevcut davanın koşullarına bakıldığında, Mahkeme, 1086 sayılı Kanun'un 429. maddesi uyarınca, ilk derece mahkemesinin kararının Yargıtay tarafından bozulan kısmı hakkında iki şekilde karar verebildiğini gözlemlemektedir. İlk derece mahkemesi, önceki kararında direnebilir. Bu durumda, temyiz üzerine, konu nihai olarak karara bağlanmak üzere Yargıtay Hukuk Genel Kuruluna gönderilmiş olacaktır. Alternatif olarak, mahkeme, Yargıtay'ın kararına uyabilir. Bununla beraber, ilk derece mahkemesinin bir duruşma yapması ve bu konuya ilişkin bir karar vermeden önce Yargıtay'ın kararına uyulup uyulmayacağı konusunda her iki tarafı dinlemesi gerekmektedir (bk. yukarıda 23. paragraf).

35. Mahkeme, somut davada, davanın ilk derece mahkemesine geri gönderilmesinden sonra, 9 Nisan 2008 tarihinde bir duruşmanın yapıldığını, bu duruşmada hem başvurana hem de davalılara Yargıtay'ın 19 Nisan 2007 tarihli kararına ilişkin görüşlerini ifade etme olanağının verildiğini kaydetmektedir. Başvuran, söz konusu duruşmada, açık bir şekilde, ilk derece mahkemesinden Yargıtay'ın kararına uygun olarak karar vermesini talep etmiştir. Hâkim, başvuruların talebiyle bağlıydı ve başvuranın isteklerinin aksine önceki kararında direnemezdi. Bu nedenle, ilk derece mahkemesinin başvurana sadece maddi tazminat olarak talep ettiği ilk miktarın ödenmesine hükmetmek dışında başka bir seçeneği yoktu.

36. Mahkeme ayrıca, başvuranın ilk derece mahkemesinin 13 Mayıs 2008 tarihli kararıyla lehine hükmedilen maddi tazminatı temyiz etmemeyi tercih ettiğini kaydetmektedir. Başvuran, davalılar tarafından yapılan temyiz başvurusuna cevap dilekçesinde, talebe yönelik değişikliğin reddine ilişkin olarak hiçbir şikâyetle bulunmamıştır. Bunun yerine, başvuran, Yargıtay'dan ilk derece mahkemesi tarafından hükmedilen maddi tazminatı onamasını talep etmiştir.

37. Mahkeme, başvuranın Hükümetin görüşlerine cevaben görüşlerinde, neden Asliye Hukuk Mahkemesinden Yargıtay'ın kararına uymasını talep ettiğine ve 13 Mayıs 2008 tarihli kararını temyiz etmediğine dair hiçbir

açıklama sağlamadığını belirtmektedir. Ayrıca, dava dosyası, başvurayı ilk derece mahkemesinden önceki kararında direnmesi talebinde bulunmaktan ve davalıların daha düşük tazminat miktarı ödemesine hükmeden bir kararı temyiz etmekten vazgeçirebilecek hiçbir özel durumun varlığını ortaya çıkarmıştır.

38. Mahkeme, yukarıdaki hususlar ışığında, başvuranın, Yargıtay'ın ilk derece mahkemesinin 12 Temmuz 2006 tarihli kararını bozmasından sonra yerel yargılamalarda ilave tazminat talebinden etkili bir şekilde feragat ettiği kanaatindedir. Mahkemenin kanaatine göre, başvuran, bu nedenle, iç hukuk yollarını tüketmesi bakımından kendisinden makul bir şekilde beklenebilecek olan her şeyi yapmamıştır. Bu doğrultuda, Mahkeme, maddi tazminat talebinin değiştirilen kısmının reddine ilişkin şikâyetlerin, ilk defa Mahkeme önünde ileri sürdüğü sonucuna varmaktadır.

39. Dolayısıyla, başvuru, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmelidir.

40. Bu sonuç, Mahkemenin, Hükümet tarafından iddia edildiği üzere (bk. yukarıda 29. paragraf), başvuranın altı ay kuralına uyup uymadığına dair inceleme yapmaktan vazgeçmesine olanak sağlamaktadır.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 24 Ocak 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı

Ledi Bianku

Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Başkan